

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»
КЗ «ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Збірник тез виступів учасників

Всеукраїнської науково-практичної конференції

**Актуальні проблеми реформування
дошкільної та початкової освіти України
у контексті євроінтеграційних процесів
(20 березня 2018 р.)**

Рівне – 2018

УДК 371: 378
ББК 88.3
П-86

Збірник тез виступів учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «**Актуальні проблеми реформування дошкільної та початкової освіти України у контексті євроінтеграційних процесів**» (20 березня 2018 р.). – Рівне : РВЦ МЕРУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2018. – 292 с.

У збірнику подано наукові тези викладачів та студентів ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія», Рівненського державного гуманітарного університету, інших ВНЗ та навчальних установ із питань реформування дошкільної та початкової освіти в контексті євроінтеграційних процесів, місця дошкільних та початкових навчальних установ в системі освіти минулого.

Організаційний комітет конференції

Роганова Марина Вікторівна – д. пед. н., проф. завідувач кафедри теорії та методики дошкільної освіти КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»;

Пагута Тамара Іванівна – к.пед.н., доцент, директор Інституту педагогічної освіти ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»;

Марчук Оксана Олександрівна – к.пед.н., доцент кафедри педагогіки Інституту педагогічної освіти ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»

Мельничук Лілія Борисівна – к.пед.н., доцент, завідувач кафедри педагогіки Інституту педагогічної освіти ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»;

Колупаєва Тетяна Євстафіївна – к.пед.н., професор, завідувач кафедри педагогіки початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

Яковишина Тетяна В'ячеславівна – к.пед.н., доцент кафедри педагогіки початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету.

поведінки залежать від таланту, досвіду, знання дітей і себе. Без цього неможливі добір ефективних засобів педагогічного впливу, очікувані результати від їх використання.

Список використаних джерел

1. Бондар Л. С. Виховання моральних цінностей у старших дошкільників / Л. С. Бондар // Початкова школа. – 2000. – № 12. – С.45–48.
2. Боришевський М. Й. Сімейне виховання як гарант морального становлення особистості / М.Й. Боришевський // Початкова школа. – 1995. – № 4. – С.4-9.
3. Деркунська В. А. Співпраця дитячого садка і сім'ї у вихованні культури дошкільнят / В. А. Деркунська // Дошкільне виховання. – 2006. – № 5. – С. 49–51.
4. Деякі аспекти морального виховання: Практичний матеріал для керівників, вихователів і вчителів / Автор і укладач В. К. Демиденко. – К. : ІСДО, 1995. – 40 с.
5. Зімоніна В. Н. Виховання дитини-дошкільника / В. Н. Зімоніна. – М. : Гум. центр ВЛАДОС, 2003. – 304 с.

*Юрковська Ірина Вячеславівна,
студентка V курсу магістратури
спеціальність 013 «Початкова освіта»
ВНЗ «Рівненський державний гуманітарний університет»*

*Науковий керівник:
Лук'яник Людмила Василівна
к.пед. н., доцент кафедри теорії і методик початкової освіти
ВНЗ «Рівненський державний гуманітарний університет»*

МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ФОНЕТИКО-ОРФОЕПІЧНОГО МАТЕРІАЛУ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Значення і місце фонетики та орфоєпії у шкільному курсі української мови обумовлене тією роллю, яку відіграє її звукова сторона. Звуки є матеріальним засобом реалізації лексичних і граматичних значень, будівельним матеріалом для слів і слівформ. Усі мовні значення – і лексичні, і граматичні – виражаються за допомогою звуків і поза звуковою формою не існують. Вивчення фонетики української мови учнями початкових класів сприяє засвоєнню ними норм усного і писемного мовлення. Цим і пояснюється необхідність вивчення елементів фонетичної системи на уроках української мови в початкових класах.

Практичні завдання фонетики можна сформулювати так: розвиток звукової культури учнів; формування й удосконалення прийомів звуко-буквеного аналізу; формування умінь визначати орфограми на основі звукового аналізу [2, с. 55].

Як свідчить аналіз літературних джерел, питання лінгвістичних основ вивчення мовного матеріалу на фонетико-орфоєпічній основі в початковій школі ще не було предметом спеціального вивчення. Лінгводидактичному аспекту роботи над розвитком комунікативної компетенції дошкільнят присвячено дослідження А. Богуш; проблемі розвитку зв'язного мовлення школярів - наукові праці Л. Варзацької, М.Вашуленка, Г. Іваницької, Г. Коваль, В.Капінос, Т.Ладигенської, В.Мельничайка, О.Хорошковської. Проблема оволодіння молодшими школярами фонетичними знаннями, дослідження умов підвищення ефективності цього процесу представлена в працях багатьох педагогів та методистів, зокрема М.Бардаша, А. Богуш, М.Вашуленка, Н. Воскресенської, Г. Коваль, М. Львова, І. Мельниченко, М. Пентилюк, Л. Райської, Л. Симоненкової, С. Яворської [5].

Різні аспекти проблеми формування мовленнєвої компетенції знаходимо в низці дисертаційних робіт. Зокрема: формування фонетико-орфоєпічної компетенції у студентів (Н. Босак), навчання виразності мовлення у дошкільнят (О. Амацьєва), коригування вимовних навичок першокласників (О. Паскаль) та ін.

Фонематичний слух є основою свідомого оволодіння звуковими одиницями мовлення. Від того, як буде для дитини розкрито будову звукової форми слова, залежатиме не тільки засвоєння грамоти, а й усе наступне засвоєння мови – граматики і пов'язаної з нею орфографії [4, с.31].

Наступним практичним завданням фонетики є формування й удосконалення прийомів звуко-буквеного аналізу. Методика навчання грамоти одним із найбільш дієвих засобів навчання визнає звуковий і звуко-буквений аналізи і синтези. Звуко-буквений аналіз продовжується й після закінчення букварного періоду, в 2 і 3, 4 класах, набуваючи нових форм. Він слугує основою для формування в учнів мовленнєвого слуху, тобто чуття, яке підказує їм правильне позначення звуків буквами не тільки в сильних позиціях голосних і приголосних, але й у слабких. Звуко-буквений аналіз формує в учнів також орфографічну пильність, тобто вміння швидко та безпомилково знаходити в слові важкі для написання орфограми, помічати розходження між звучанням і написанням [5, с.86].

Звуковий та звуко-буквений аналізи є найефективнішими прийомами навчання грамотного письма. Ці прийоми сприяють усвідомленню послідовності звуків у слові, встановленню правильних співвідношень між звуками і буквами.

Під звуко-буквеним аналізом потрібно розуміти: вправи, пов'язані з різними операціями над звуко-буквеним складом слова, – виділення звука зі слова, визначення його місця, звукової послідовності, позначення звука буквою і т. п.; власне розбір [4, с.32].

Щоб навчити дітей ділити слова на склади, визначати голосні і приголосні звуки, їх потрібно навчити робити звуко-буквений розбір.

Звуковий та звуко-буквений аналізи мають виступати не як самоціль, а служити важливим засобом оволодіння учнями фонетикою, орфоепією та орфографією. У зв'язку з тим, що українське письмо в своїй основі є фонематичним (буквою на письмі позначається основний варіант фонем), виділення в ході аналізу окремих звуків у слові є надійною опорою для правильного письма. Крім цього, спираючись на такі форми розумової діяльності, як аналіз і синтез, абстракція й узагальнення, зіставлення і протиставлення, звуковий та звуко-буквений аналізи служать важливим засобом інтелектуального розвитку школярів.

Для формування орфоепічної навички бажано застосовувати систему різноманітних вправ фонетико-графічного характеру та різних вправ на списування заздалегідь до спеціального вивчення відповідних правил, при цьому звертати увагу на осмислене, а не бездумне копіювання тексту. Тому перед тим, як учні починають списувати, потрібно поетапно знайомити їх зі словами, які доведеться списувати, розглянути і пояснити «секрети» орфограм. Дотримання вимог алгоритму під час списування сприяє закріпленню орфографічної пильності в учнів тепер уже на принципово новій основі – на основі вимови [2, с. 21].

Цілеспрямована попередня підготовка до сприймання орфографічного матеріалу дає можливість організувати засвоєння кожного правила так, щоб усвідомлювалося кожне з них як висновок роботи з фонетики і графіки, яку виконували діти. Наприклад, ознайомлення із правилом правопису ненаголошених [eⁿ] і [i^e] є підсумком тривалих спостережень за вимовою ненаголошених [eⁿ] і [i^e], в результаті яких учнями було здобуто досвід виявляти розбіжність вимови і написання ряду слів.

Орфограми, які вивчаються у 3 класі, відображають морфологічний принцип письма: «на письмі зберігається однакове написання значущих частин слова (морфем)», тобто морфеми, незалежно від їх звучання і позиції в слові, завжди пишуться однаково.

Для успішного засвоєння орфограми «Апостроф» учні мають розрізняти тверді й м'які приголосні звуки, знати способи позначення м'якості на письмі, вирізняти в тій чи іншій позиції слова звукове значення букв *я, ю, є, ї* [2, с.22].

Щоб учні краще зрозуміли цей мовний факт, доцільно проводити вправи на слухове і зорове сприймання слів. Перед вивченням теми «Апостроф» необхідно повторити з учнями слова з м'якими приголосними перед *я, ю, є*, щоб нагадати їм про зливу вимову цих приголосних з голосними *а, у, е* і т. д. [1, с.23].

Вимова і правопис означених іменників з'ясовуються за допомогою правил, що вміщені в підручнику з української мови:

іменники жіночого роду з основою з нульовим закінченням у початковій формі в орудному відмінку однини мають закінчення *-у (-ю)*: перед закінченням приголосні подовжуються: [с'іл':у], [м'ін':у]. На письмі подовження приголосного звука передається двома однаковими буквами, а закінчення [у] позначається буквою *-ю*: *блакиттю, молоддю*; не буває подовження звуків в іменниках жіночого роду в О.в. однини перед закінченнями, що позначаються буквами *-у (-ю)*, якщо їх основа закінчується двома приголосними

звуками: *якість – якістю, повість – повістю*. Не подовжуються приголосні [б], [в], [ф] в орудному відмінку однини іменників жіночого роду на приголосний, після яких закінчення –ю позначає звуки [йу]. На письмі після букв б, в, ф перед закінченням –ю, а також у слові *матір'ю* ставиться апостроф.

Аналіз орфограми за характером свідчить, що під час вивчення її важливі вміння розрізняти голосні та приголосні звуки в слові, тверді та м'які, розумітися в явищах подовження звуків і подвоєння букв, зіставляти звуковий і буквенний склад слова, знати правила вживання апострофа. Ці **фонетичні** знання є базовими під час вивчення означеного правила. Тому важливим є і звуко-буквенний аналіз.

Значна роль у даному випадку морфологічних знань. Учні мають знати будову слова (корінь, закінчення, основу), виконувати **морфемний** розбір слова.

Засвоєння означеної теми неможливе без знання учнями граматичних категорій іменника – числа, роду та відмінків.

Не можна залишити без уваги і **синтаксичну** сторону засвоєння правила.

Для формування орфографічної навички учнів початкових класів, на думку Г. П. Коваль, важливими є фонетичні, морфологічні і власне орфографічні вміння.

Фонетичні вміння: розрізняти звуки і букви; розрізняти голосні і приголосні звуки у слові; визначати наголос у слові; розпізнавати наголошені та ненаголошені звуки; визначати склад із наголошеним голосним та ненаголошеним голосним.

Морфологічні вміння: розбирати слово за будовою; змінювати слова (формозміна та словотворення); добирати спільнокореневі слова.

До власне орфографічних умінь відносимо: знаходити орфограму (орфографічна пильність) – співвідносити її з певним правилом; застосовувати правило і писати відповідно до нього – здійснювати орфографічний самоконтроль.

Отже, знання з фонетики та орфоєпії відіграють важливу роль у вивченні іншого мовного матеріалу, вони повинні вплітатися в загальну систему навчання мови учнів молодшого шкільного віку, пов'язуватися з розвитком їхнього мовлення, із засвоєнням правильного, виразного читання, інтонації, збагачення словника, розвитком комунікативних здібностей, вихованням любові до рідного слова.

Список використаних джерел

1. Грона Н. Фонетичні знання і вміння – фундамент орфографічної грамотності мол. шк. / Н. Грона // Українська мова і література в школі. – 2008. – № 4. – С. 20–24.
2. Деркач Н.І. Звуки і букви: дидактичні матеріали з української мови / Н. І. Деркач. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2003. – 70 с.
3. Захарчук З. О. Методика вивчення приголосних звуків у 2-му класі / З. О. Захарчук, Т. Ковтунович. – Рівне: РДГУ // Поч. осв. – 2007. – № 1. – С.18–20.
4. Кобченко С.В. Таємниці звуків (за програмою Д. Ельконіна – В. Давидова): [позиційні чергування звуків у префіксах і суфіксах слів] / С.В.Кобченко // Розкажіть онуку. – 2012. – № 1-2 (Січень). – С. 30–33.
5. Коваль Г.П. Методика викладання української мови: Навчальний посібник для студентів педінститутів, гуманітарних університетів, педагогічних коледжів / Г. П. Коваль, Н. І. Деркач, М. М. Наумчук. – Тернопіль: Астон, 2010. – 287 с.

Яковишина Тетяна В'ячеславівна,
к.пед.н., доцент кафедри педагогіки початкової освіти,
Рівненський державний гуманітарний університет

ЗНАЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ «ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТ» В АКТУАЛІЗАЦІЇ ПОТЕНЦІАЛУ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СУЧАСНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Сучасне суспільство в умовах прискорення науково-технічного прогресу, розвитку ринкових відносин, ускладнення соціально-економічного життя, інтегрування України в європейський економічний і освітній простір ставить перед вищою школою завдання якісної підготовки сучасного конкурентоздатного фахівця. Усі ці чинники підвищують вимоги до професійної освіти, яка наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. перетворилася у важливий соціальний інститут, що забезпечує формування фахової компетентності та особистісний

ЗМІСТ

Секція 1. Спадщина В.Сухомлинського в контексті пріоритетів освіти ХХІ ст.

Андронатій Л. А., Ватаманюк Г. П. Використання літературних творів В.О. Сухомлинського в освітньому процесі дошкільної освіти	5
Ватаманюк Г. П. Погляди В. Сухомлинського на професійні якості педагога у формуванні культури мовлення дітей дошкільного віку	8
Карпенко Л. С., Марчук О. О. Моральне виховання особистості в педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського	10
Кухновець О. М., Петрук О. М. Василь Сухомлинський про роль сім'ї у вихованні особистості	13
Луць С. С., Петрук О. М. Василь Сухомлинський про важливі якості учителя - вихователя	15
Тимчишин Л. В., Ватаманюк Г. П. Готовність дитини до навчання у школі в педагогічному вимірі В. О. Сухомлинського	18
Ульмер І. І. Спадщина В. Сухомлинського в контексті пріоритетів сучасної освіти	20
Чипинюк Н. В., Петрук О. М. Поради Василя Сухомлинського щодо організації морального виховання дітей	22

Секція 2. Дошкільна та початкова освіта в Україні: перспективи та проблеми реформування

Андрощук О. М., Міськова Н. М. Особливості ознайомлення з величинами у початковому курсі математики на сучасному етапі	25
Арамишин К. В., Лук'яник Л. В. Збагачення мовлення учнів початкових класів етнокультурознавчою лексикою на уроках читання	27
Вітковська С. Р. Розвиток літературних здібностей учнів початкової школи на уроках української мови та в позаурочний час	29
Вітренко А., Роганова М. В. Розвиток спілкування між дітьми старшого дошкільного віку в процесі ігрової діяльності	33
Гривіцька Р. В., Міщеня О. М. Цінності вчителя початкових класів в сучасних умовах розвитку освіти	35
Дем'ян С. М., Хом'як О. А. Проблема підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до професійної діяльності	37
Дем'янчук А. С., Марчук О. О. Сутність педагогічного поняття «патріотичне виховання» дошкільників	39
Деркач Т. В., Бісовецька Л. А. Основи методики навчання граматики в початкових класах	41
Дубич Ю. В., Мельничук Л. Б. Формування у старших дошкільників уявлень про рідне місто	45
Дьоміна В. В. Підготовка педагогів до виховання дітей-білінгвів	48
Єфименко Л. М. Теоретичні аспекти виховання комунікативної толерантності у майбутніх фахівців дошкільної освіти	50
Журавель О. С., Єфименко Л. М. Комунікативна толерантність вихователя дошкільного закладу	52
Задолинна О. Ф., Третяк О. М. Сутність мультимедійних технологій у початковій школі	54
Ісак А. Я., Мельничук Л. Б. Використання казки як засобу пізнавальної активності дітей дошкільного віку	57

Карапузь О. В., Міщеня О. М. Сутність і структура основ етичної культури молодших школярів	60
Ковальська В. В., Бісовецька Л. А. <i>Формування культурномовленнєвих знань, умінь і навичок на уроках української мови</i>	63
Ковальчук М. В., Сойко І. М. Методика проведення спостережень учнів за змінами в природі	66
Максимчук Н. С. Формування готовності майбутніх вихователів до ознайомлення дітей з народознавством	68
Мариніна І. В., Яковишина Т. В. Дошкільна та початкова освіта в Україні: перспективи та проблеми реформування	71
Мідяківська Т. А., Яковишина Т. В. Уроки образотворчого мистецтва в сучасній початковій школі	74
Мись К. Ю., Лук'яник Л. В. Упровадження творчих завдань у процес формування креативних умінь і навичок учнів початкових класів на уроках української мови	76
Мисько І. П., Сойко І. М. Інтерактивні технології як засіб навчання у початковій школі	79
Момотюк О. М., Мельничук Л. Б. Теоретичні основи підготовки майбутніх вчителів плчаткової школи до інноваційної діяльності	82
Пахнюк Х. В., Пагута Т. І. Формування логіко-математичних компетентностей у старших дошкільників	84
Петрик Т. А., Бісовецька Л. А. Комплексний підхід до вивчення слова на уроках української мови в початкових класах	87
Попова О. В. Формування емоційного інтелекту молодших школярів засобами театралізації	89
Приймак С. І., Боровець О. В. Проблеми та перспективи проектної діяльності учнів у позаурочній роботі	93
Промська К. В., Мілаш О. О. Використання ігор в процесі виховання самостійності дітей молодшого дошкільного віку у самообслуговуванні	95
Роганова М. В. Професійна підготовка педагога дошкільної освіти в контексті культури	98
Свіщевська О. І., Мельничук Л. Б. Розвиток творчих здібностей дошкільників засобами нетрадиційних художніх технік	99
Сидорук Ю. М., Петрук О. М. Шляхи удосконалення фізичного виховання дітей дошкільного віку	103
Сириця В. Є., Ярославцева М. І. Предметно-ігрове середовище як складова педагогічного процесу в закладі дошкільної освіти	105
Сирова Ю. В. Організаційно-педагогічні засади методичної роботи в закладах дошкільної освіти України	109
Сойко І. М. Особливості проведення інтегрованих уроків у початковій школі	112
Стаднік Л. В., Лук'яник Л. В. Збагачення мовлення учнів початкових класів українською фразеологією	114
Стоян Л. О., Мельничук Л. Б. Засоби, методи і прийоми розвитку творчості старших дошкільників у художньо-мовленнєвій діяльності	117
Стоян М., Мельничук Л. Б. Роль гри у формуванні екологічної компетентності дошкільників	120
Тарасенко Ю. В. , Ярославцева М. І. Розвиток моторики дитячої руки і підготовки її до письма	123
Токарська К. М., Міщеня О. М. Структура педагогічної майстерності майбутнього вчителя початкової школи	125
Федоренко В. В., Лук'яник Л. В. Теоретико-практичні основи формування дикції як компонента техніки мовлення	132
Шеремет М. С., Лук'яник Л. В. Типові помилки учнів початкових класів в	135

умовах інтерферентного оточення	
Шульгач Е. В., Мельничук Л. Б. Взаємодія з дорослими як умова морального виховання дітей молодшого дошкільного віку	137
Юрковська І. В., Лук'яник Л. В. Методика вивчення фонетико-орфоепічного матеріалу в початковій школі	141
Яковишина Т. В. Значення педагогічної технології «тайм-менеджмент» в актуалізації потенціалу освітнього середовища сучасного університету	143

Секція 3. Соціальна педагогіка та практична психологія у контексті професійної підготовки фахівців вищої освіти	
Савченко Л. Л. Соціокультурне середовище як фактор освітньо-виховної діяльності у ВПНЗ	146

Секція 4. Інтеграція дошкільної та початкової освіти України до європейського та світового освітнього простору	
Жук Н. В., Марчук О. О. Єдність і взаємозв'язок завдань виховання дошкільників в контексті євроінтеграційних освітніх процесів	150
Кравець Н. В. Використання інтерактивних форм роботи в освітньому процесі сучасного закладу освіти	152
Колупасва Т. Є. Елементи дистанційного навчання у підготовці майбутнього вчителя початкових класів	156
Марчук О. О. Впровадження педагогічних здобутків вчителів початкових шкіл Волинської губернії к контексті реформування освіти України	158
Палінкаш В. І., Красовська О. О. Модель професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у галузі мистецької освіти засобами інноваційних технологій	161
Пехарєва С. В., Пехарєва А. С. Сутність і особливості реформування управлінська дошкільними навчальними закладами в Україні	164
Савінова Н. С. Реалізація ідей нової української школи у формуванні освітнього простору «школи суб'єкт-суб'єктної взаємодії»	167
Шквородюк Л. В. Сучасна інклюзивна початкова освіта України в контексті європейської інтеграції	171

*Редакційно-видавничий центр
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука,
33027, м. Рівне, вул. ім. академіка Степана Дем'янчука, 4
Наклад: 50 примірників.
Підписано до друку 13.03.2018 р.
Друк офсетний.*